

Nekünk király kell – Fegyver Zoltán

BEVEZETŐ

A mai keresztény gyülekezetekben körültekintve számos, sajnálatos ellentmondással találkozhatunk: tanítás- és személybeli különbségek, ezekből fakadó gyakori viták és háborúságok, sztárként ünnepezt, királyként kezelt vezetők az őket körülvevő, már-már birodalmi szintű rendszerrel s az őket követő tömeggel. A látottak nem igazán emlékeztetnek az Apostolok cselekedeteiben leírt mintára, mintha csak valahol-valami félresiklott volna.

Ezzel az írással az a célom, hogy az Izraelben kialakuló királyi rendszert és annak előzményeit röviden bemutassam, s összevegyem ezt a mai gyülekezetekben tapasztalható jelenségekkel. Bízom abban, hogy az itt olvasottak sokak számára szolgálhatnak útmutatóul, épülésül, s talán segíthetnek jobban megérteni és kezelni a felmerülő ellentmondásokat.

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Miután Izrael kivonult Egyiptomból, negyven évig vándorolt a pusztában. Ahogyan Pál apostol írja, mindannyian felhő alatt voltak, és a tengeren mentek át; mindannyian Mózesre keresztelkedtek meg a felhőben és a tengeren. Mindannyian ették a szellemi kenyeret és ittak a szellemi kősziklából, aki nem más, mint Krisztus. (1 Kor. 10:1-11) Mindannyian látták Isten nagy tetteit, jeleit, csodáit. Átvették a Tízparancsolatot és más rendelkezéseket. Maga Isten uralkodott felettük és vezette őket.

Mózes halála után Izrael Józsué vezetésével kezdte elfoglalni az Ígéret földjét. Halála előtt Józsué összehívta a nép vezetőit, s áttekintette velük együtt Izrael addigi történelmét egészen Ábrahámtól kezdve, részletesen taglalva Isten Izrael iránt tanúsított kegyelmét és nagy tetteit (Józsué 24). Józsué végül választás elé állította Izraelt: szolgáljanak az Úrnak, vagy válasszanak maguknak más isteneket. A nép, a szentségre való felszólítás és az engedelmesség következményeinek taglalása után is, az Urat választotta.

A Bírak könyvében leírtak szerint azonban Izrael le-letévedt a törvény szabta útról. Istentől való, igen fontos rendelés volt az ígéret földjének a más népektől és azok isteneitől való megtisztítása. Izrael az engedmesség helyett sokakat meghagyott, és inkább adófizetőivé tette a leigázott népeket. Ennek következménye egy prófétai figyelmeztetés lett: „Annak okáért azt mondom, nem űzöm el őket előletek, hanem legyenek nektek mint tövis a ti oldalaitokban, és az ő isteneik legyenek tinektek törnyán.” (Bír 2:3)

Innentől fogva és ennek eredményeként egy történelmi körforgás húzódik végig a Bírak könyvén. Izrael gonoszul cselekszik, más isteneknek szolgál, majd a bűnei miatt nyomorúságra jut. A nép elnyomást szenved: az Úrhoz kiált. Ő szabadítót, úgynevezett bírót támaszt, aki Isten segítségével megszabadítja a népet és bíraskodik. Izrael egy

ideig nyugalomban él, a bíró halálával azonban a körforgás előlről kezdődik.

Az első férfiú, akit Izraelben királlyá akartak tenni, Gedeon volt, aki Istentől elhívottan legyőzte a midianitákat, és nagy szabadulást szerzett. Gedeon azonban így utasította el a nép kérését: „Én nem uralkodom felettetek, sem az én fiam nem fog uralkodni rajtatok. Az Úr uralkodik ti felettetek!” (Bírák 8:23) Bár királlyá nem tette magát, anyagi javakat azonban elfogadott a néptől, ami később csaknem teljes családjának vesztét okozta.

Gedeon ágyasától született fia, Abimélek volt az első ember, akit királlyá is választottak Sikem városában. Ennek előzménye, hogy saját testvéreit, apja hetven fiát megölte, így Jóthám kivételével egyedül ő maradt meg Gedeon fiai közül. Bár az Írás ezt nem állítja, de valószínűleg így az övé lett az a hatalmas vagyon is, amelyet Gedeon a győztes csata után a néptől elfogadott. Abimélek ellen később lázadást szítottak a sikembeliek Gaál vezetésével. A csatában számtalan férfi, nő és gyermek mellett maga Abimélek is életét vesztette.

Sámuel bíró alatt nagy változás állt be, a nép ugyanis királyt kívánt magának, holott ki lett jelentve, hogy maga az Úr uralkodik Izrael fölött. Az Úr parancsára Sámuel végül engedett a nép kérésének, és királlyá tette Sault, aki azonban hamarosan elbukott. Ezt követően Sámuel egy Isten szíve szerint való férfiút, Dávidot kente királlyá. Dávidot Salamon követte a trónon, majd Izrael kettészakadt. Ezután királyok sora váltotta egymást Izrael és Júda trónján, köztük sajnos sokkal több negatív, mintsem pozitív szereplővel, kalandos történelmüket árulásokkal, mások és egymás ellen is folytatott háborúkkal, viszálykodásokkal fűszerezve.

„VÁLASSZ NEKÜNK KIRÁLYT”

Mikor Sámuel megvénült, fiait tette bírakká. Ők azonban nem ítélték igazságosan: telhetetlenségükből fakadóan ajándékokat fogadtak el, hagyták magukat megvesztegetni. Izrael vénei Sámuelhez gyűltek, s ezekkel a szavakkal fordultak hozzá:

„Íme, te megvénültél, és fiaid nem járnak az útjaidon. Most azért válassz nekünk királyt, aki ítéljen felettünk, mint minden népnél szokás!” (1 Sámuel 8:5)

Sámuelnek azonban nem tetszett ez a kérés. Az írás pontosan ki is emeli, hogy Sámuelnek, igazságos ember lévén, nem a fiai ellen emelt kifogásokkal volt problémája, hanem magával a királyválasztással. Istenhez fordult tehát a kéréssel, aki így felelt neki:

„Fogadd meg a nép szavát mindenben, amit mondanak neked, mert nem téged utáltak meg, hanem engem utáltak meg, hogy ne uralkodjam felettük. [...] Most azért hallgass szavukra; mindazáltal tégy ellenük bizonyosságot, és add tudtukra a király hatalmát, aki uralkodni fog felettük.” (1 Sámuel 8:7-9)

Isten világossá teszi tehát, hogy a népnek nem Sámuellel, hanem magával Istennel, az Ő uralkodásával van problémája, s emiatt kíván magának királyt. Hiába állt rendelkezésre a törvény, hiába szóltak Isten tettei és csodái mind az Úr mellett, hiába emelt fel szabadítókat és bírákat: a nép nem tanult, nem formálódott át, hogy az Úr vezetését, közvetlen uralkodását elfogadja. Ezt a folyamatot Sámuel, mikor bírói tisztéről lemond, az alábbi szavakkal hozza Izrael tudomására:

„És mondta Sámuel a népnek: Igen, az Úr, aki rendelte Mózeset és Áront, és aki kihozta atyáitokat Egyiptom földjéről! Most azért álljatok elő, hadd perlekedjem veletek az Úr előtt az Úrnak minden jótéteményei felett, amelyeket cselekedett veletek és a ti atyáitokkal. Miután Jákób Egyiptomba ment, atyáitok az Úrhoz kiáltottak, és az Úr elküldte Mózeset és Áront, akik kihozták atyáitokat Egyiptomból, és letelepítették erre a helyre. De ők elfeledték az Urat, az ő Istenüket, azért adta őket Siserának, a Hásor serege vezérének kezébe, és a Filiszteusok kezébe és Moáb királyának kezébe, és azok harcoltak ellenük. Akkor kiáltottak az Úrhoz, és mondták: Vétkedtünk, mert elhagytuk az Urat, és szolgáltunk a Baáloknak és Astarótnak; most azért szabadíts meg minket ellenségeinknek kezéből, hogy neked szolgáljunk. És elküldte az Úr Jerubbaált és Bédánt és Jeftét és Sámuel, és megszabadított titeket mindenfelől ellenségeitek kezéből, és biztonságban laktatok. Mikor pedig láttátok, hogy Náhás, az Ammon fiainak királya ellenetek jött, azt mondtátok nekem: Semmiképpen nem, hanem király uralkodjon felettünk, holott csak a ti Istenetek, az Úr a ti királyotok. Most azért, ímhol a király, akit választottatok, akit kértetek. Íme, az Úr királyt adott nektek.” (1 Sámuel 12:7-13)

Nagyon fontos a kiemelésben szereplő állítás. Sámuel itt teszi nyilvánvalóvá, hogy a királyválasztás oka nem Sámuel fiainak elhajlott útja, hanem alapvetően a félelem, a bizalmatlanság és a hitetlenség Istenben! Hiszen az Úr minden eddigi bizonyosága, hűsége és kegyelme ellenére Izrael jobban bízott a győzelemben akkor, ha király vezet a csatában, mintsem ha Istenre bízta magát. Ez két ok miatt is lehetséges: egyrészt egy emberi-uralkodói rendszerben valószínűleg jobban látták a problémákból való kiutat, semmint Isten vezetésében, másrészt a nép cselekedetei és szíve talán nem volt egyenes Isten irányába, tehát tudták, hogy egy leendő ütközetben emiatt is veszíthetnek. Az mindenesetre bizonyos, hogy a királyválasztás alapvető motívuma a hitetlenség és a félelem volt.

Isten, noha elfogadta Izrael király iránti igényét, nyilvánvalóvá tette, hogy nem ez az Ő tökéletes akarata. Emellett azt is kihangsúlyozta, hogy a királyi rendszer bár uralkodással jár, tehát a felelősség jobban megoszlik, és a királyra tevődik, mégsem mentesít senkit az egyéni felelőssége alól:

„Hogyha az Urat féltitek, és neki szolgáltok; szavára hallgattok és az Úr szája ellen engedetlenek nem lesztek; és mind ti, mind pedig a király, aki felettetek uralkodik, az Urat, a ti Isteneteket követitek: megtartattok. Ha pedig az Úr szavára nem hallgattok, és az Úr szava ellen engedetlenek lesztek: az Úrnak keze ellenetek lesz, miként a ti atyáitok ellen. Most is azért álljatok meg, és lássátok meg azt a nagy dolgot, amelyet az Úr visz véghez szemeitek előtt. Avagy nem búzaaratás van-e most? Kiáltani fogok

az Úrhoz, és ő mennydörgést és esőt ad, hogy megtudjátok és meglássátok, mily nagy a ti gonoszságtok, melyet cselekedtetek az Úr szemei előtt, mikor királyt kértetek magatoknak.” (1 Sámuel 12:14-17)

Az engedelmisség szempontjából tehát gyakorlati változást nem hozott a királyi rendszer, sőt, talán még nehezítette is a helyzetet: immár nem csak a népnek kellett igazságban járnia, hanem egy törvény iránt engedetlen király is romlást hozhatott az egész népre. A bírák korában ráadásul a nép viszonylagos szabadságban élt: „Ebben az időben nem volt király Izraelben, azért mindenki azt cselekedte, ami jónak látszott az ő szemei előtt.“ (Bír 21:25) Problémás, vitás esetben pedig felkereste a bírót, aki ítéletet hozott. Mostantól azonban az uralkodónak az egész nép engedelmisséggel tartozott, a király pedig Istentől kapott jogkörrel bírt a nép fölött. Erről a jogkörről később még részletesen írok. Összességében tehát az izraeli királyság a félelem és a hitetlenség által motiválva jött létre, nem volt Isten tökéletes akarátában. A nép sorsa pedig nem könnyebbedett: továbbra is ugyanolyan engedelmisséggel tartozott Isten felé, de immár király is uralkodott rajta. Így Isten uralkodását el- és megvetve ezáltal kiszolgáltatottá vált az emberi tényezőnek, az emberi gyarlóságnak is.

AZ URALKODÁS KÉRDÉSE AZ ÚJSZÖVETSÉGBEN

Térjünk át röviden az Újszövetségben található, uralkodással kapcsolatos kijelentésekre. Már az apostolok között is felmerült a kérdés, hogy vajon ki közülük a nagyobb:

„Vitatkozás támadt köztük afelől, hogy közülük ki tekinthető legnagyobbnak. Jézus ezt mondta nekik: A nemzeteken királyaik uralkodnak s azok, akiknek hatalmuk van rajtuk, jótevőknek hívatják magukat. Ti ne így legyetek. Ellenkezőleg. Aki közöttetek legnagyobb, legyen olyan, mint a legkisebb, aki vezet, olyan legyen, mint aki felszolgál.” (Lukács 22:24-26)

Péter apostol szintén tesz utalást a vezetés és uralkodás kérdéskörére

„A köztetek lévő presbitereket kérem én, a presbitertárs, és a Krisztus szenvedésének tanúja, és a megjelenendő dicsőségnek részese. Legeltessétek az Istennek köztetek lévő nyáját, gondot viselve arra nem kényszerítésből, hanem örömezt; sem nem rút nyereszkedésből, hanem jóindulattal. Sem nem úgy, hogy uralkodjatok a gyülekezeteken, hanem mint példányképei a nyájnak.” (1 Péter 5:1-3)

Az újszövetség tanítása világos: Krisztusban, egymás testvérei lévén, nincs uralkodói rendszer a testvérek között, aki pedig nagy akar lenni, az legyen mindenkinek a szolgálója. Vannak természetesen vének, előljárók és tekintélyesek a gyülekezetekben. Ugyanígy jelen vannak tanítók és más szolgálati ajándékok is, akik az egész test építésére és épülésére adattak. A tekintély és a tisztelet azonban soha nem vezethet uralkodásra és mások leuralására, mint ahogyan a presbitereknek is inkább a nyáj példaképe, semmint a pásztor hasonlatot ajánlja Péter.

Jézus azt is világossá teszi, hogy a nemzetekben megjelenő királyi rendszer nem az egyház számára rendeltetett. Jézus kivételével természetesen, aki a mi Urunk, és a királyok királya. Számos mai gyülekezetet szemlélve ugyanakkor mégis inkább a királyi rendszer, mintsem a testvérek szeretetteljes közössége jut az eszünkbe.

PÁRHUZAMOK

Pál apostol, a már említett 1 Korinthusi levél 10. fejezetében párhuzamot von Izrael kivonulási történelme és az egyház között, a keresztség és a Krisztusból való részesedés tekintetében. Azt is megjegyzi, hogy mindezek a mi tanulságunkra lettek lejegyezve.

Fennáll-e a vajon az egyházzal való párhuzam Izrael történelmének további szakaszaira is? Véleményem szerint igen. A kivonulás története, a páskabárány, a tengeren való átkelés, a kősziklából fakadó víz mind-mind előképek, és az új szövetségre, valamint Jézus Krisztusra mutatnak. A mi bárányunk, Jézus is megöletett, Isten pedig kivetette a Jézusban hívőket a szellemi Egyiptomból, a halál fogságából az életre és a vele való közvetlen, atyai közösségre, az Ígéret földjére. Jézus a bírák korához hasonló szabadságra hívott el minket, hogy Isten Szelleme által vezéreltetve Isten királyi uralkodása valósuljon meg az életünkben!

A Jézusban hívő, újjászületett nép tehát be van vezetve az ígéret földjére. Isten szelleme pedig bennünk munkálkodva elvezet minket minden igazságra. Rendelkezésünkre áll a Szentírás, akárcsak Izrael népének Mózes törvényei. A feladatunk Isten Szellemének a követése, a neki való engedelmisség. Ehhez hasonlóan az Izraelnek adott feladat a törvény betartása és az Úrnak való szolgálat volt.

Az újszövetségi egyházban maga Isten gondoskodik szolgálattelvőkről, presbiterekről, példaképekről, vezetőkről és szolgálati ajándékokról, akik Krisztus testének, az egyháznak az építésére adattak. (Efézus 4:11) Hozzájuk lehet fordulni kérdéses esetekben. Így akárcsak Izraelnek a bírák és a próféták, úgy a mai egyháznak is megadattak a megfelelő személyek, akik által mindenki tanácsot, épülést és áldást vehet.

Szabadságra lettünk rendelve, nem szolgaságra. Az Istennel való Atya-fiú viszonyra hívtunk el, s nem ember-vezette királyi, uralmi rendszerre. Pál apostol világossá teszi, hogy az Istenhez való fordulásunk után az a cél, hogy mindannyian eljussunk hitben a felnőtt férfiúságra, az Istennel való személyes, stabil, hiten és bizalmon épülő kapcsolatra. (Efézus 4:13)

Mégis, hogyan válik gyakran ez az ideális állapot a gyakorlatban tapasztalt királyi-uralmi rendszerré?

EMBERI TÉNYEZŐK

Téves lenne azt gondolni, hogy az uralmi rendszer kialakulása vagy csak a királytól,

vagy csak a néptől függ. Valójában mind a két oldalról találhatóak nagyon is emberi tényezők, melyek az uralmi rendszer kialakulásához vezethetnek.

Amint a történeti áttekintésben olvashattuk, az első ember, akit királlyá akartak tenni, Gedeon volt. A győztes csata után a nép ajánlotta fel neki, hogy uralkodjon rajtuk, ő azonban visszautasította a kérést, s nyilvánvalóvá tette, hogy egyedül Isten uralkodik Izraelen. Sámuel pedig azt jelenti ki, hogy a nép királykívánása mögött elsősorban nem a nép által említett erkölcsi ok, azaz Sámuel fiainak gyarlósága, hanem egy sokkal egyszerűbb tény, a félelem és a hitetlenség mutatkozik meg.

Mind a két esetben a nép volt az, aki királyt kívánt magának. Gedeonban az erőskezű, sikeres vezetőt látták, a nép pedig úgy gondolta, hogy az ő vezetésével a környező népek nem árthatnak nekik. A királyi rendszer stabilitást és állandóságot sugallt számukra, holott az ellenségek Izrael ellen való sikerességének egyetlen oka a nép engedetlensége volt, nem pedig a királyi rendszer megléte vagy nemléte. Az emberekben tehát mindig is jelen volt a király és a királyi rendszer iránt való igény, hiszen ez emberi szemmel nézve egy stabilitást sugalló, erős hierarchikus rendszer. Jó szervezettsége miatt pedig sokkal erősebbnek tűnhet, mint az Istenben hívő és bízó emberek vegyes sokasága.

A másik ok, ami miatt a nép királyt kívánhat, az az egyéni felelősség nem vállalása, áthárítása. A bírák ideje is azt mutatja meg, hogy a nép számára sokkal könnyebb egy embert követni, semmint Isten rendelkezéseire figyelni, és azokat megtartani. A döntés, a vezetés terhe a királyi rendszerben részben a királyra hárul, akit a népnek csak követnie kell. (Ebben a kérdésben tanulságos, ha körülnézünk a mai világban: egyre több fiatal férfi marad otthon még felnőttkorában is a szüleivel, hiszen ez sokkal kényelmesebb, mint önállóan helyt állni az életben, felelősséget vállalni és saját lábra állni. A jelenség Pán Péter szindróma néven ismert.)

A másik oldalról megközelítve a kérdést, szintén lehetséges eset, mikor valaki kapzsiságból, becs- vagy hatalomvágyból királlyá igyekszik tenni magát, mint például a bírák idejében Abimélek. Az egyéni motívumok tehát szintén nem zárhatóak ki a kérdéskörből. Az ilyen önjelölt királyokhoz előszeretettel csatlakoznak emberek, akár anyagi, akár más önös érdekekből, gyakran szintén egyéni ambícióktól vezéreltetve, a vezető farvizén evezve.

ÉRETTSÉG AZ ÚJSZÖVETSÉGBEN

Péter apostol az újjászületett hívőket a csecsemőkhöz hasonlítja, akik a tiszta, hamisítatlan tejen növekszenek. A Zsidó levél szerzője az alábbi szavakkal inti levelének címzettjeit:

„Mert noha ez idő szerint tanítóknak kellene lennetek, ismét arra van szükségetek, hogy az Isten beszédeinek kezdő elemeire tanítson valaki titeket; és olyanok lettetek, akiknek tejjre van szükségetek és nem kemény eledelre. Mert mindaz, aki tejjel él, járatlan az igazságnak beszédeiben, mivelhogy kiskorú. Az érett korúaknak pedig

kemény eledel való, mint akiknek mivoltuknál fogva gyakorlottak az érzékeik a jó és rossz között való különbségtételre.” (Zsidó 5:12)

Egy másik, már említett igeszakaszban Pál apostol ismerteti, hogy a cél az, hogy mindenki eljusson hitben a felnőtt férfiúságra (Efézus 4:13).

Látható, hogy az újjászületés utáni folyamat is egy fejlődés. Kezdődik a csecsemőkorr, amikor tejen, könnyű étellel táplálják a kisdedit, aki egyre fejlettebbé és értelmesebbé válva megtanulja és önállóan gyakorolja a jó és rossz közötti különbségtételt. Végül eljut a felnőtt férfiúságra, sőt, arra is alkalmassá válik, hogy másokat tanítson, vezessen, támogasson. Isten világos ígéretet tett arra, hogy az Ő Szelleme elvezet bennünket minden igazságra, s mindent megad ahhoz, hogy a növekedésünket, küldetésünket, feladatainkat sikeresen betöltsük. A felnőtté válás azonban együtt jár a felelősségvállalással, az önálló döntéshozatallal is.

A kérdés ismét kétoldalú: egyrészt akar-e a hívő önálló lenni, a felnőtt férfiúságra eljutni, másrészt a tanítója erre motiválja-e, s megad-e neki mindent, ami a felnőtté válásához szükséges.

Amennyiben valaki nem akar felnőni, s számára könnyebb útnak tűnik, hogy mindig a vezetőtől várja az iránymutatást, máris nagy lépést tett egy ember-vezette rendszerbe való tagozódás felé. Ha pedig a tanító nem adja meg tanítványának a szükséges példát, útmutatást és bátorítást, azt valószínűleg valamilyen önös, például anyagi érdekből, vagy hatalomvágyból teheti. A tanítvány ekkor egy önállótlán, függő gyermek marad.

KIRÁLYSÁGOK SZÜLETÉSE

Ez a folyamat lehet akár szinte teljesen tudattalan is. Isten például látványosan elhív egy embert, s nagy tetteket, vezetést, vagy szabadítást ad rajta keresztül. Sokan ezt látva hozzá csatlakoznak, hallgatják szavait, némelyek egyenesen csodálják.

Ha nem is nyíltan kimondva, de felkérlik királynak: vezesse őket, mutassa meg nekik az Isten által rendelt utat; ők pedig követik a vezetőt, hiszen Isten elhívottját látják benne. Szélsőséges esetben akár még úgy is gondolhatják: ő nem tévedhet, tehát ha mindenben engedelmeskednek neki, akkor mindenképpen Isten akaratában járnak. Ezáltal részben az egyéni felelősségüktől is megszabadulnak, míg a király közelsége, a körülötte kialakuló rendszer és szervezet pedig biztonságérzetet nyújt. Az elhívott természetesen visszautasíthatja a felkérést, s kinyilváníthatja, hogy ő nem fog vezető lenni, vagy uralkodni a népen. Ez ugyanakkor nem zárja ki, hogy sokan továbbra is királyként tekintsenek rá, s úgy is kezeljék. Ám az elhívott el is fogadhatja a felkérést, és a nép élére állhat: ezzel máris kezdetét veszi egy új királyi rendszer.

Itt szeretném kihangsúlyozni, hogy a királyi rendszer alapvetően egy szemléletmód, egy hozzáállás, mondhatni szellemiség, amelyben benne élhet mind a vezető, mint a vezetett. A gyakorlatban tapasztalt rendszerek és visszasságok pedig mind-mind ennek a szemléletmódnak a kikristályosodásai. S amit még nagyon fontos megemlíteni: a

királyi rendszer mindig uralmi rendszer. Aki ebbe belelép, az önkéntelenül a részévé válik, s rá is vonatkozni fognak a király által gyakorolható, Isten adta jogok, melyeket Sámuel az első király választásakor részletezett.

KIRÁLYI JOGOK

A királyi jogokat az 1. Sámuel 8. fejezetében a következőt találjuk:

„És mondta (Sámuel): A királynak, aki uralkodni fog felettetek, ez lesz a hatalma: fiaitokat elveszi és szekér vezetőivé és lovasaivá teszi őket, és szekere előtt futnak. Ezredesekké teszi őket, és hadnagyokká ötven ember felett; velük szántatja meg barázdáit, és velük végezteti aratását, készítetteti hadi szerszámait és harci szekereihez az eszközöket. Leányaitokat pedig elviszi kenőcskészítőknak, szakácsnéknak és sütőknek. Elveszi legjobb szántóföldjeiteket, szőlőhegyeiteket és olajfás kertjeiteket, és szolgálóinak adja. Veteményeiteket és szőlőiteket megdézsmálja, és főbb embereinek és szolgálóinak adja. Elveszi szolgálóitokat, szolgálóitokat, legszebb ifjaitokat és szamaraitokat, és a maga dolgát végezteti azokkal. Barmaitokat megdézsmálja, és ti szolgálói lesztek néki. És panaszkodni fogtok annak idejében királyotok miatt, kit magatok választottatok, de az Úr nem fog meghallgatni akkor titeket. A nép azonban nem akart Sámuel szavára hallgatni, és mondanak: Nem! Hanem király legyen felettünk. És mi is úgy legyünk, mint a többi népek, hogy királyunk ítéljen minket is, és előttünk járjon, és vezesse a mi harcainkat. És miután Sámuel meghallgatta a népnek minden szavát, megmondta azokat az Úrnak. És monda az Úr Sámuelnek: Hallgass szavukra, és adj nekik királyt.”

A gyakorlati életben a királyi rendszert a gyümölcseiről, a fent felsorolt jogok és körülmények érvényesüléséről lehet felismerni:

- Uralmi rendszer és hierarchia: a király által kinevezett vezetők, tekintélyek által alkotott, gyakran piramisszerű rendszer, élén a királlyal.
- Uralkodás: a nép a király szolgálója lesz, a király uralkodik fölöttük.
- Munkaadás és birtoklás: a király gyakran mint munkaadó is megjelenik, a királyi rendszer fenntartásához szükséges feladatok elvégzésére tart embereket. A király a nép javait is (részben) a magáénak tekinti, azokkal él, azokat a saját céljaira használhatja fel, és szétoszthatja az emberei között.
- Dézsma/tized: a király a nép javait megdézsmálja, azt magának és főembereinek juttatva. Az itt található héber szó (H6237: asar) az elvett tized értelmében is használatos. A király tehát gyakorlatilag tizedet szedhet a néptől.

A nép azonban mindezen királyi jogok ellenére királyt akar magának: egy olyan emberi uralkodót kíván maga fölé, aki vezeti a harcban, az életben, aki előttük jár, és példát mutat, akit lehet követni, akinek a szava döntő és ítéletet szolgáltat a nép számára.

GYÜLEKEZETI KIRÁLYSÁGOK

Érdemes tehát megvizsgálni a gyülekezeteket a fenti, királyi jogok megjelenésének, megtapasztalhatóságának szempontjából. Ehhez a rendszerhez azonban más, inkább közvetve a királyi jogkörhöz tartozó jelenségek is társulhatnak, melyek szintén a királyi uralom meglétére utalnak:

- A király, mint a nép egységének szimbóluma: az újszövetségi gyülekezetekben ez ott lelhető fel gyakran, hogy a fókuszban már nem Jézus Krisztus, hanem a gyülekezet vezetője áll. Gyakorlatilag az ő nevével azonosítják a felekezetet, az általa képviselt álláspontot. A vezető testesíti meg a gyülekezet egységét.
- Rögzült, hierarchikus rendszer: a királyi rendszer jellemzője, a király azon jogából fakad, hogy vezetőket nevezzen ki. A gyülekezet szétválása a királyra, a vezetőkre és a köznépre. Ehhez járulhat még a vezetők megközelíthetetlensége, és esetleges elszakadása a köznéptől.
- A király megkérdőjelezhetetlensége: mivel az ítéletalkotás királyi jog, így az ő szava a döntő, az ítélet minden kérdésben. Amit a király jónak mond, az jó, amit rossznak, az rossz. A nép pedig a király ítéletalkotását fenntartás nélkül elfogadja, az esetlegesen ellenkező embereket akár lázadónak kiálthatja ki.
- Tizedszedés és -fizetés: ezt a területet bár már tárgyaltuk a királyi jogoknál, mégis érdemes megfigyelni, hogy a királyi rendszerben élő és abban gondolkodó emberek semmi kifogást nem emelnek az újszövetségi tizedszedési gyakorlat ellen, sőt, természetesnek veszik, míg a királyi rendszeren kívül gondolkodó emberek azok, akik ezt a gyakorlatot általában helytelenítik.
- Pozicionálás, pozícióharc: mivel a király a fej, a hozzá való viszony döntően meghatározza az egyén pozícióját a királyságon belül. Így többek között elkerülhetetlen az érdek-vezérelt, bólogató emberek megjelenése, s az egymás közötti harc a jobb, fontosabb szolgálatok, pozíciók betöltéséért. (Nem is beszélve arról, hogy ha a bölcs tanácsadók emiatt kiszorulnak a vezetésből, az a király személyiségének torzulásával járhat; köszönhetően az egyéni érdekeiket előtérbe helyező, s emiatt a királynak mindenben, feltétel nélkül megfelelni akaró, nem őszinte, hanem hízalgő személyeknek.)
- Királyságok közötti csaták: a királyságok között sajnos elmaradhatatlan a rivalizálás, a versengés, a hatalmi háború. Ez fakadhat például a gyülekezetvezetők közötti összeférhetetlenségből vagy érdekellentétből. A nép pedig örömmel veti magát a csatába, és vehemensen védi, oltalmazza királyát, valamint az általa képviselt rendszert.

ÖSSZEFOGLALÁS

A fentebb tárgyaltakat figyelembe véve, és a felsorolt tulajdonságokat elemezve, felismerve tehát sejthető, hogy egy-egy gyülekezetben mennyire van jelen a királyság rendszere. Szeretném ismét kihangsúlyozni, hogy véleményem szerint a királyi rendszer alapvetően egy szemléletmód, egy hozzáállás, egy szellemiség amelyben benne élhet mind a vezető, mint a vezetett, akár anélkül is, hogy ezt felismerné, tudatosítaná magában.

A királyi rendszer minősége nagyban függ a király személyétől. Saul emberi szemmel nézve meggyőző erőt képviselő király volt, Isten előtt mégis hamar megbukott. Dávid az egyik legpozitívabb szereplő a Szentírásban: uralkodása, Istenről való éles szellemi látása Izrael virágzó periódusát nyitotta meg. Salamon bölcsességét csodálta az egész világ. De sajnos számos királyt kísér végig a zsarnokság, az árulás, a háború: ezeket a történelmi korokat a nép is nagyon megszenvedte. Sajnos elmondható, hogy sokkal több negatív királyról olvashatunk, mint pozitívról.

Ám az igében megírtak szerint Isten eredeti terve Izrael számára nem a királyság volt, hanem az Úr személyes uralma és vezetése. Jézus is világosan kijelenti, hogy noha a nemzeteken a királyaik uralkodnak, az Őbenne hívők számára nem ez az út van kijelölve. Mégis, Izrael az őt körülvevő világ hatására királyt kívánt magának, ebben keresve a megoldást a saját engedetlensége miatt bekövetkezett nehézségeire, s hasonló jelenséggel találkozhatunk számos mai, újszövetségi gyülekezetben is, ahol Isten Szellemének vezetését egyre inkább az emberi uralom, vezetés, a vezetőben, a szervezet erejében való bízás váltja fel.

Rendkívül fontos tehát, hogy a hívők tekintetüket az egyetlen igazi úrra és királyra, az Úr Jézus Krisztusra fordítsák, felnőjenek és megerősödjenek az Istenbe vetett hitben. Fontos, hogy az emberi vezetés és uralom helyett Isten uralma alatt állva, Őt követve éljék hitben az életüket. Így válhatnak leginkább hasznára mind testvéreiknek, mind Istennek, s szolgálhatnak olyan igazságos királyt, akinek örökre megálló országa van.

Budapest, 2016. október